ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ БОДЛОГО

Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны
Хууль зүйн бодлогын газрын дарга
Д.Цолмон

ХУВИЙН ЭРХ ЗҮЙН ШИНЭТГЭЛИЙН БОДЛОГО

Хуул боловсронгуй тогтоомжийг болгох

Хууль хэрэглээний нэгдмэл байдлыг хангах, мэргэшсэн боловсон хүчин бэлтгэх

Олон улсын хувийн эрх зүйн асуудлаар олон улсын байгууллага бусад улстай хамтын ажиллагааг сайжруулах

Хувийн эрх зүйн шинэтгэлийн бодлогын хүрээнд 2021-2024

Батлагдсан хууль /2021/

- ❖ Зохиогчийн эрхийн тухай
- ❖ Патентын тухай
- ❖ Барааны тэмдэг, газар зүйн заалтын тухай
- ❖ Цахим гарын үсгийн тухай
- ❖ Нийтийн мэдээллийн тухай
- ❖ Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай
- ❖ Мөнгөн зээлийн үйл ажиллагааг зохицуулах тухай

Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн

•Дампуурлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга буюу Төлбөрийн чадваргүйдлийн тухай

•Төрийн болон орон нутгийн өмчит компанийн тухай

Процессын хууль /боловсруулж байгаа/

- Гэр бүлийн тухай
- Хөрөнгө оруулалтын тухай
- Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай
- Иргэний болон захиргааны шийдвэр гүйцэтгэлийн тухай
- Арбитрын тухай болон Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай
- Арилжаа эрхлэгчдийн тухай
- Хэрэглэгчийн гэрээний тухай
- Казиногийн тухай
- Бооцоот таавар, хонжворт сугалааны тухай
- Бооцоот морин уралдааны тухай

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Арбитрын тухай болон Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн төсөл

- ✓ Иргэд, бизнес эрхлэгчдийн цаг хугацаа, хөрөнгийг хэмнэх
- ✓ Шүүхийн ачааллыг бууруулах
- ✓ Шүүхийн бус журмаар маргаан шийдвэрлэх сонголт, боломжийг нэмэгдүүлэх
- ✓ Дотоод болон гадаад худалдааг өргөжүүлэх
- ✓ Цахимжуулах (ARD-ODR)

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хууль 2012

- ✓ Хэрэг, маргааныг шүүхийн бус журмаар, эвийн замаар шийдвэрлэх эрх зүйн орчин бүрдсэн.
- ✓ Иргэд хэрэг маргаанаа шуурхай, зардал багатай шийдвэрүүлэх боломжийг бий болгосон.
- ✓ Шүүхийн ачааллыг тодорхой хэмжээнд бууруулсан.
- ✓ Шүүхийн болон төрийн бус байгууллагын дэргэд эвлэрүүлэн зуучлах нэгж байгуулагдан ажиллаж байна (шүүх дэх 100.000, МҮХАҮТ-ын дэргэдэх Бизнесийн Маргааныг Эвлэрүүлэн Зуучлах Төв- 85).

Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн хэрэгжилт

2021 оны байдлаар эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаанд

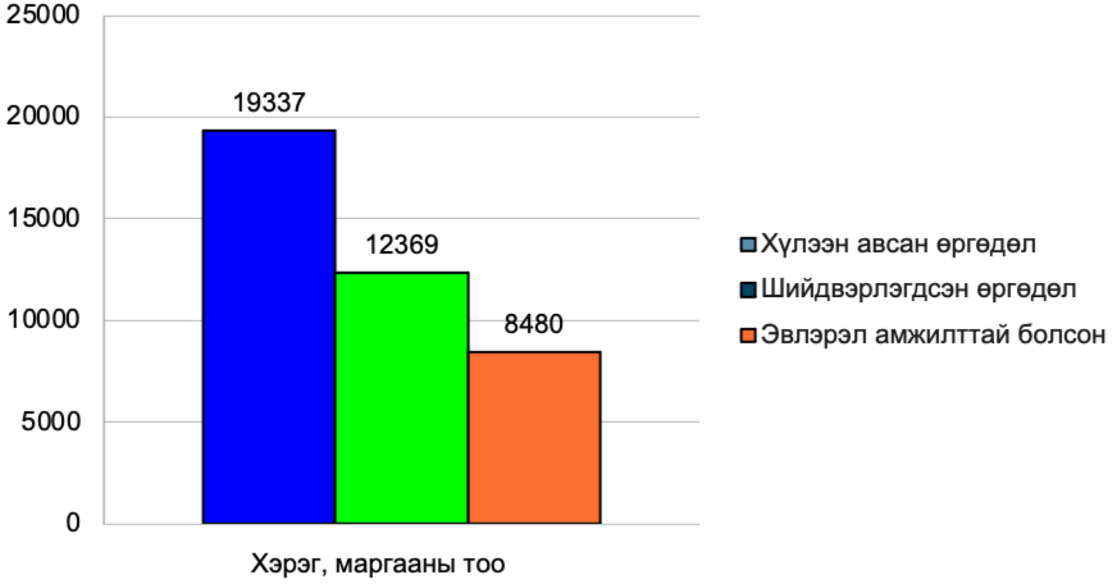

2012-2021 онд эвлэрүүлэн зуучлалаар шийдвэрлэгдсэн маргааны төрөл

Эх сурвалж: Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн мэдээлэл

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн төсөл

- Эвлэрүүлэн зуучлалыг хэлбэрийг тодорхой болгох (court-attached)+(contractual mediation)=mixed
- Мэргэжлийн холбоодын байгуулсан эвлэрлийн гэрээг шүүх баталгаажуулах
- Хил дамнасан эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааг зохицуулах эсэхийг судлах (Сингапурын эвлэрүүлэн зуучлалын конвенц, ЮНИСТРАЛ-ын Загвар хуульд нэгдэж орох эсэх)
- Эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагаагаар шийдвэрлэх маргааны хүрээг өргөсгөх
- Эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааны татгалзах, бие даасан, тэгш зарчмыг тусгах
- Эвлэрүүлэн зуучлалыг ашиглах тухай гэрээний зохицуулалтыг тусгах

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Эвлэрүүлэн зуучлалын тухай хуулийн төсөл

- Эвлэрлийн гэрээнд болон түүний биелэлтэд гуравдагч этгээдийн ашиг сонирхолыг хөндөхгүй байх асуудлыг шийдвэрлэх
- Эвлэрүүлэн зуучлагчид тавигдан шаардлагыг нэмэгдүүлэх
- Эвлэрүүлэн зуучлах үйл ажиллагааг явуулах хэлбэрийг нэмэгдүүлэх (ODR)
- Эвлэрүүлэн зуучлах ажиллагааны хугацааг нэмэгдүүлэх
- Эвлэрүүлэн зуучлагчийн эрх зүйн статусыг тодорхой болгож, цалин, хөлсний асуудлыг шийдвэрлэх боломжийг судлах
- Хуулийг бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлж, давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Арбитрын тухай хууль (2017)

- НҮБ-ын Олон Улсын Худалдааны эрх зүйн комиссын Олон Улсын Загвар хуулийг нутагшуулсан орны жагсаалтад багтсан
- Competence-competence зарчимд нийцсэн
- Хөрөнгө оруулагчдын эрх зүйн орчныг хангахад чухал алхам болсон
- Арбитрын ажиллагааны илүү өргөн хүрээтэй болсон
- Арбитрын ажиллагааны хараат бус байдлыг хангасан
- Арбитрын ажиллагаанд шүүхийн оролцоог зохистой түвшинд тодорхойлж, туслалцааг сайжирсан

Арбитр

- ✓Монголын Үндэсний Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхимын дэргэдэх Монголын Олон Улсын арбитр
- ✓Улаанбаатар хотын Худалдааны Танхимын дэргэдэх арбитр
- ✓Монголын Барилгачдын холбооны дэргэдэх арбитр
- ✓Уул, уурхайн холбооны дэргэдэх арбитр
- ✓Монголын Олон улсын ба үндэсний Спортын арбитр

Арбитрын тухай хуулийн хэрэгжилт

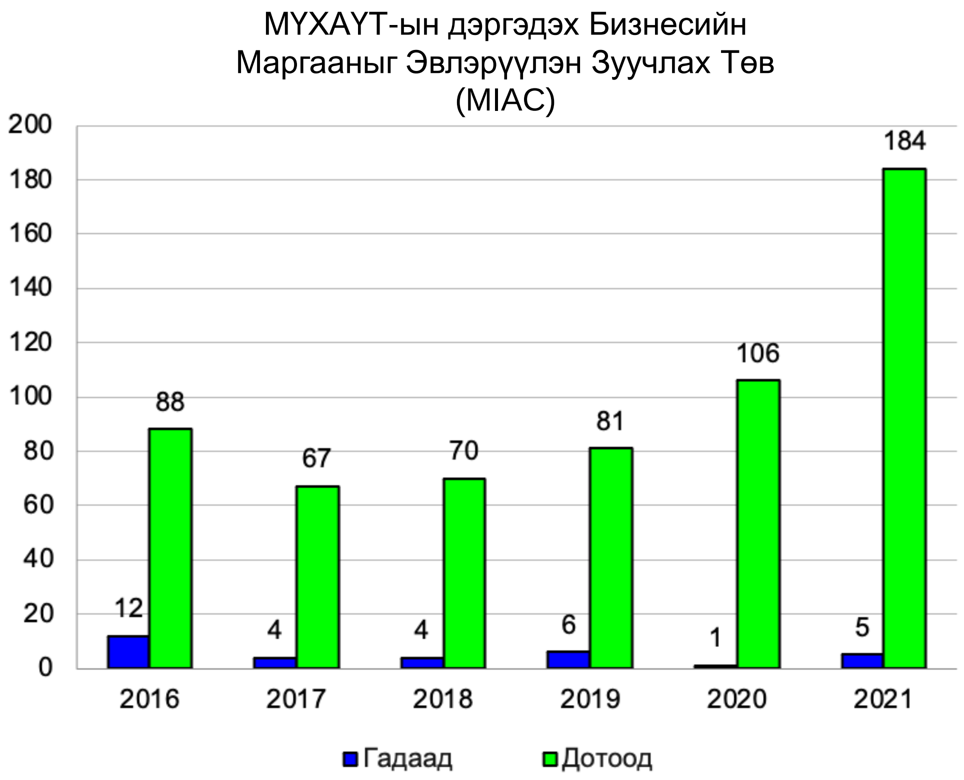

Source: MIAC

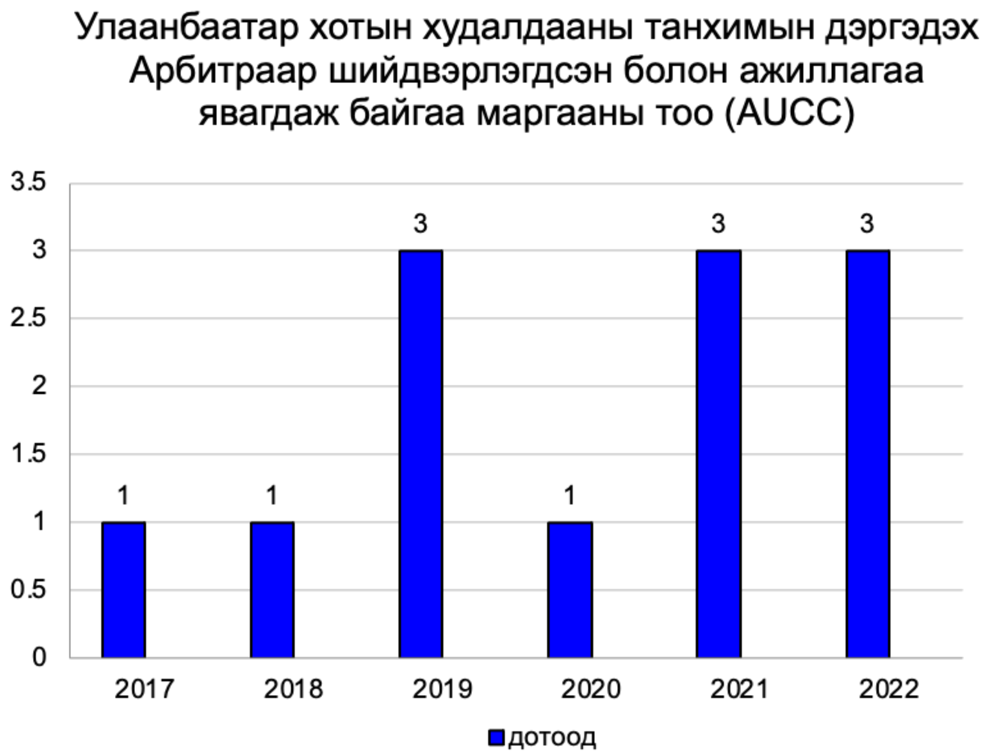

Source: AUCC

Арбитрын тухай хуулийн хэрэгжилт

Арбитрын ажиллагаанд оролцсон шүүхийн шийдвэрийн талаарх судалгаа

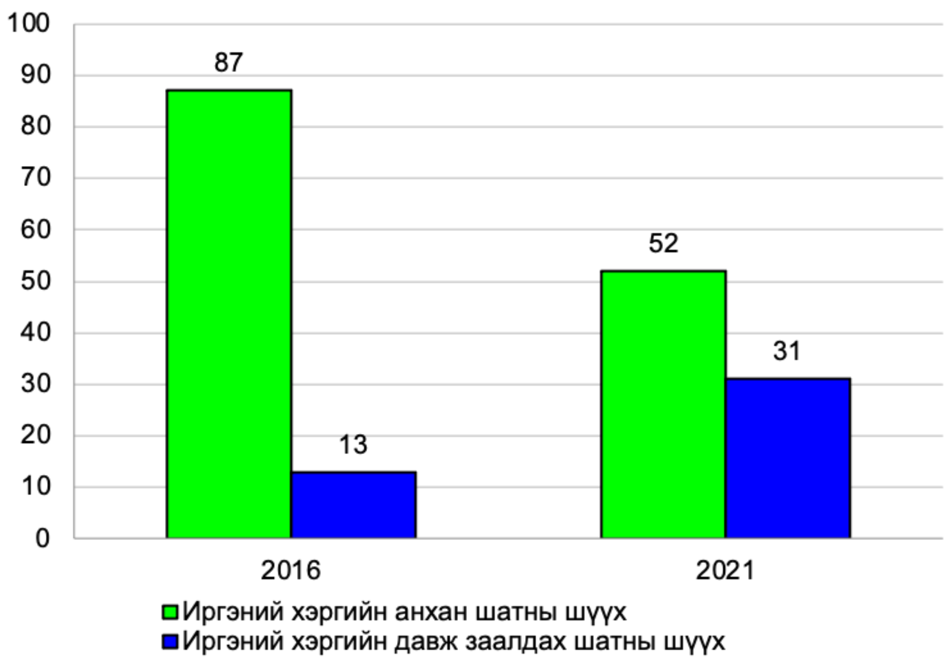

2016-2021 оны байдлаар

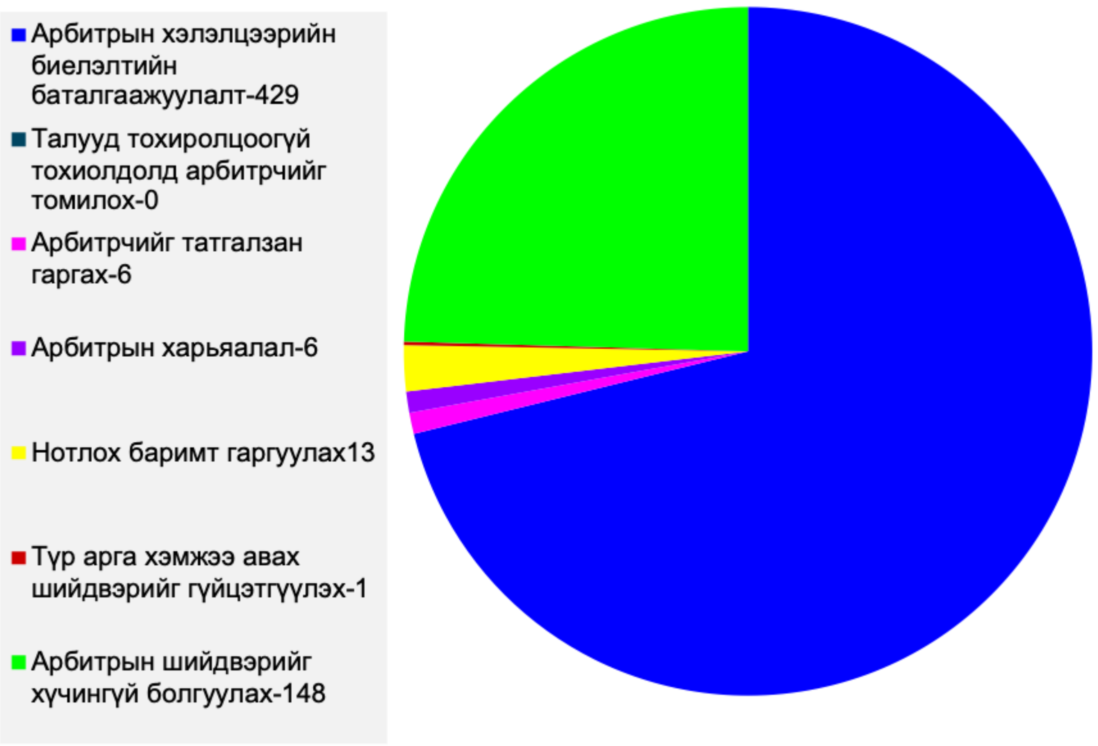

Эх сурвалж: Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн мэдээлэл

Арбитрын тухай хуулийн хэрэгжилт

Эх сурвалж: Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн мэдээлэл

Арбитрын тухай хуулийн хэрэгжилт

Арбитрын шийдвэрийн биелэлтийг гүйцэтгэх ажиллагаа (Дотоод)

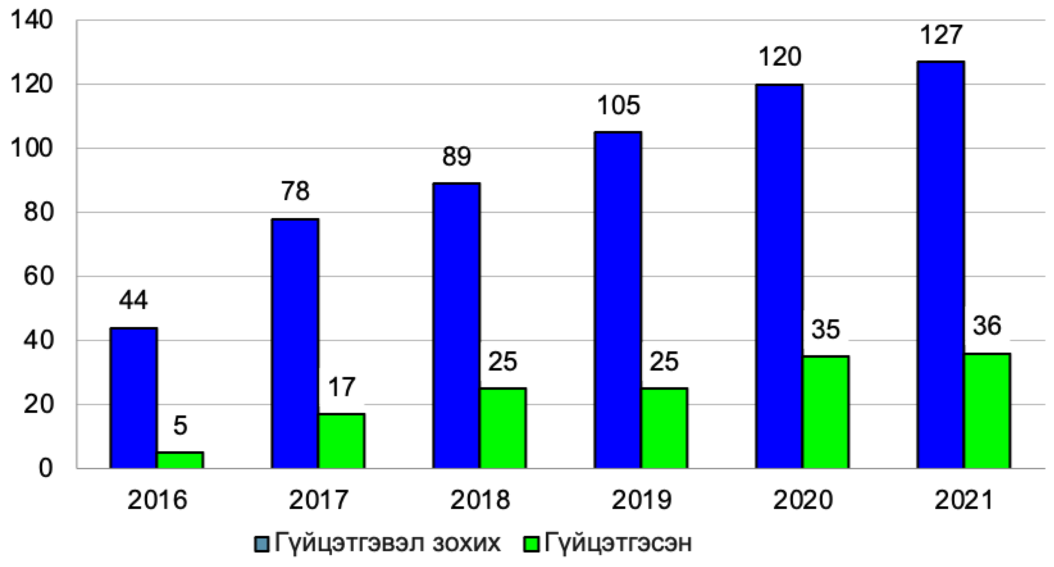

Арбитрын шийдвэрийн биелэлтийг гүйцэтгэх ажиллагаа (Гадаад)

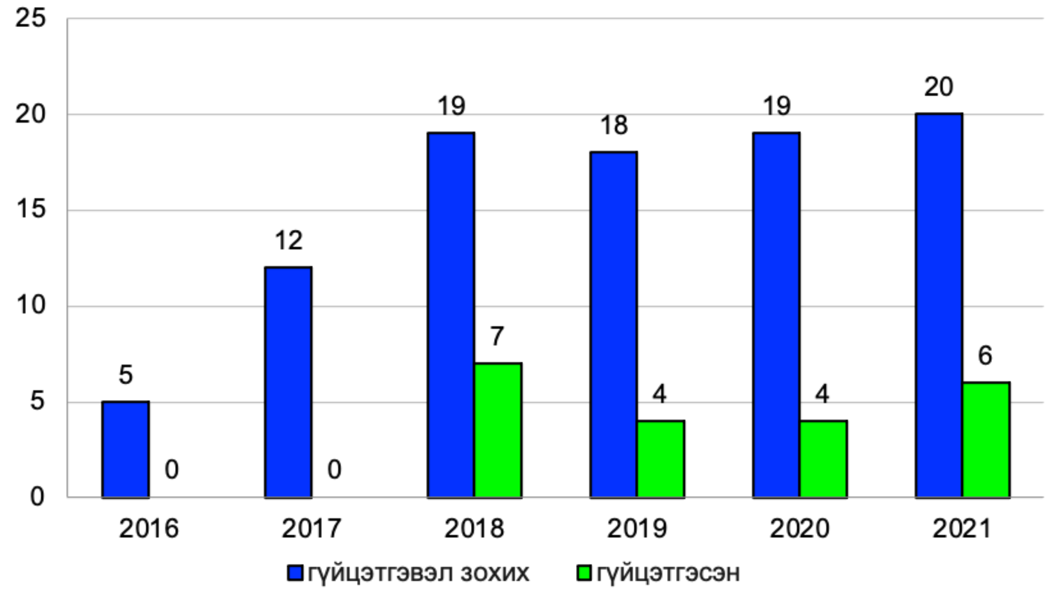

Эх сурвалж: Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын мэдээлэл

Арбитрын тухай хуулийн хэрэгжилт

Эх сурвалж: Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газрын мэдээлэл

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Арбитрын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл

•**Арбитрын ажиллагаан дахь шүүхийн зохистой оролцоог бүрдүүлэх, бэхжүүлэх**

10 дугаар зүйл.Арбитрын хэлэлцээр ба шүүхэд нэхэмжлэл гаргах

10.1.Арбитрын хэлэлцээртэй болович шүүхэд нэхэмжлэл гаргасан бөгөөд аль нэг тал тайлбар гаргахаасаа өмнө уг маргааныг арбитрын журмаар шийдвэрлүүлэх хүсэлт гаргасан бол шүүх аль нэг талын хүсэлтээр арбитрын хэлэлцээрийг хүчин төгөлдөр бус, эсхүл биелүүлэх боломжгүй гэж үзсэнээс бусад тохиолдолд шүүхэд хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг дуусгавар болгоно.

✓Арбитрын шийдвэрээс өмнө шүүх харьяаллын талаар шийдвэр гаргах эсэх

✓Шүүх арбитрын хэлэлцээрийг агуулгын хувьд хянах эсэх
(a prima facie basis)

ШҮҮХИЙН БУС ЖУРМААР МАРГААН ШИЙДВЭРЛЭХ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИНГ БОЛОВСРОНГУЙ БОЛГОХ НЬ

Арбитрын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл

•Арбитрын ажиллагааны хамрах хүрээг тодорхой болгох (арбитрын бус маргааныг тодорхойлох):

- үл хөдлөх эд хөрөнгийг өмчлөх, эзэмших, ашиглахтай холбоотой маргаан;
- хуулийн этгээдийг өөрчлөн байгуулах, татан буулгах буюу тухайн хуулийн этгээдийн болон түүний салбар, төлөөлөгчийн газрын гаргасан шийдвэртэй холбоотой үүссэн маргаан;
- шүүх буюу бусад эрх бүхий байгууллагын бүртгэл хүчин төгөлдөр эсэх талаархи маргаан;
- патент, барааны тэмдэг болон бусад оюуны өмчтэй холбоотой эрхийг бүртгэсэн, бүртгэхээр өргөдлийг хүлээн авсантай холбоотой маргаан;
- гэр бүлийн цуцлахтай холбоотой маргаан
- гэрээслэл, өвийн маргаан
- төлбөрийн чадваргүйдэлтэй холбоотой маргаан гэх мэт

•Арбитрын ажиллагааг цахим хэлбэрээр зохион байгуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ (ODR)

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА